

Gewelsteen van Brouwerij de Hanepoot.

**BROUWERIJEN
EN
HERBERGEN
VAN
ENKHUIZEN**

www.thijspostma.nl – thijs@thijspostma.nl

Brouwerijen in Enkhuizen

Al in het jaar 1513 was er sprake van een Brouwhuis van het St.Ursuls convent in de stad Enkhuizen, en waarschijnlijk een van het Cecilien convent, waarvan volgens Brandt-57 (1747) het rieten dak vervangen moest worden om het brandgevaar in de stad te beperken. Dit vanwege een hevige brand in het Westeinde die o.a. de St.Jans kapel en vele huizen had verwoest in 1512.

In 1537 wilden de Geldersen een aanslag op Enkhuizen plegen met schepen vol soldaten die onder mout verborgen zaten. Toen Jacob Eriksz Bok van Enkhuizen de schepen als eerste zag verschijnen vroeg hij eerst wat ze hier kwamen doen. Toen hij als antwoord kreeg dat de schepen geladen waren met mout voor oud-Burgemeester Jan Allertsz Groot, besloot hij dat eerst maar te gaan vragen, en sloeg toen alarm. Daaruit kan men concluderen dat een moutleverantie aan Enkhuizen, en zelfs aan de betwiste nakomeling van de Graaf van Egmond, niet ongewoon was. En mout is een hoofdbestanddeel van bier en daarom moet er ook rond die tijd al bier in Enkhuizen zijn gebrouwen, zodat ook Jan Allertsz Groot uit Egmond misschien zelf wel een Brouwer van bier was. Dat twee van zijn zoons daarom ook Brouwer van hun achternaam heetten, ipv Groot, daar zij het beroep van vader overnamen en daarmee die naam meekregen, is veelzeggend.

Op bladzijde 120 van Brandt staat dat Brouwerij de Witte Hulck door Jacob Volkertsz (Brouwer) in 1560 werd gebouwd aan de noordzijde van de Nieuwe Haven (nu Dijk 76, op de plaats van de Poort van Cleve, links), maar dat er al eerder een Brouwerij in de Westerstraat stond, op de hoek over Trijn Neledoes steiger (Leliesteeg), het Witte Hart of Hert die uitkwam op de Harpstraat. Dat terwijl het huis aan de Westerstraat volgens Suus blz 97 't Zout Eyland heette in 1598, met ernaast het Zoute Eylandtsteigertje, een smal steegje wat tegenwoordig wordt afgesloten door een houten poort. Aan de Harpstraat is nog steeds het hoge pand van de Brouwerij te bewonderen, al heeft het een totaal andere functie gekregen sinds een aantal jaren.

Ook op de Dijk zijn nog twee voormalige Brouwerijen te bewonderen, de Vijfhoek op nr. 72, en De Hulk op nr. 82. Om de hoek in de St.Janstraat vindt men vervolgens Brouwerij de Drie Haringen in het Bakkersgildepand met de trapgevel op nr. 9. En alledrie bezitten ze nog de originele gevelsteen van de Brouwerij. De gevelsteen van Brouwerij de Hanepoot zit al sinds lang in de Hanepootsteiger ingemetseld, aan de kant van de Breedstraat. En misschien is de gevelsteen het Roopaert in de Roopaardsteiger wel de steen die Brouwerij Het Rode Paert aangaf, van Simon Volkertsz Canonick, al is onzeker welke naam zijn Brouwerij droeg omdat die altijd als Canonicks Brouwerij staat aangegeven in rekeningen, nota's en akten van die tijd. Dan is de gevelsteen van Brouwerij de Keiserscroon op Prinsenstraat 12 terecht gekomen.

Zo bestaat ook de Bierdragersstal nog steeds op de hoek Heiligeweg en Handvastwater, al is die een aantal jaren geleden omgebouwd tot woonhuis. Toch hier en daar een paar kleine of grotere dingen die nog van de Brouwerijen in Enkhuizen bewaard zijn gebleven. Ik heb er in totaal toch zo'n 26 geteld, maar of dat correct is weet ik niet geheel zeker. Er valt nog genoeg onderzoek te doen, en dit is slechts een begin om enige orde in de vele vermeldingen te brengen.

Na 1630 werd er nog slechts één nieuwe Brouwerij gebouwd (de Keiserscroon), en in 1750 zijn er nog maar 5 Brouwerijen binnen deze stadswallen te vinden. In 1786 zijn er nog twee over gebleven, en in 1812 zijn alle Brouwerijen uit Enkhuizen verdwenen. Zo schrijven verschillende bronnen...

(persoonsnamen in vet zijn ook te vinden in Patriciërs/pdf. Nz, oz, zz, en wz = Noord- Oost- Zuid- of Westzijde van de straat).

Brouwerij- en Herbergnamen:

Bierdragersstal

Bierhuis van het Bierslepersgilde in Enkhuizen, op hoek Heilige Weg-Handvastwater, vermeld in 1615 en 1630 (verponding). Het gebouw bestaat nog steeds, maar is tot woonhuis verbouwd met een heel andere uitstraling.

(*Aant-III-76; SV-1988-13; SVD-50-92*),

Blauwe Hek

Herberg of Uitspanning in het Westeinde.

(*Zwart-96*),

Blauwe Hulk zie Hulk met de Ster.

Broekoort

Herberg, waart Pieter Pietersz, 1619,

(*SVD-47-12*),

1.

Brouwhuis

Brouwerij van Cornelis Jansz **Brouwer**/Groot in 1568, buiten de Zuiderpoort op Ketendijk in 1572, gelegen tussen Volker Haenman, oostzijde, en Sijmon Meijnertsz, westzijde, waarschijnlijk gesloopt bij de stadsuitbreiding rond 1600.

(*Avocaat-23; Brandt-136, 146; CBG-1969-250; SV-1985-12; 1988-7, 21*),

Buis

Brouwerij op Dijk links van de Brouwerij de Vijfhoek, nu onderdeel van de Poort van Cleve, te koop aangeboden in 1839, en opnieuw in 1862, laatste Brouwerij der stad, verbouwd voor 1881 als de Poort van Cleve zijn deuren opent. De gevelsteen In de Buis 1616 siert nu het tuinhuisje van de Slagerij in het Buitenumuseum, welke voorheen het atelier was van G.M. Tamson in de tuin van voormalige villa Herfstzon op de Prins Bernardlaan. Maar of dit de gevelsteen is die ooit Brouwerij de Buis sierde is onwaarschijnlijk omdat in het jaar 1616 deze naam voor de Brouwerij nog niet bestond. Deze heette toen de Witte Hulk, zie aldaar.

Volgens WF-ON-1980-30 is Allert Cornelisz (Brouwer) de brouwer van de Buijs in 1624-25.

(*SV-2012-102; WF-ON-1980-30*),

2.

Canonicks Brouwerij

Brouwerij van Simon Volkertsz **Canonick**, +1610, van vóór 1574, op Karnemelksluis, hoek Wegje en smalle van Bleijswijkstr, waar sinds 1962 het kerkje van de Ger.Gem. staat, (was dit misschien Brouwerij het Roode Paert ?). Later was de familie Groes eigenaar en Brouwer. De voormalige Brouwerij werd te koop aangeboden als Grutterij met woonhuis, stallen en pakhuizen in 1845, niet veel later gesloopt om plaats te maken voor een blokje arbeiderswoningen.

Verponding in 1630 was 270 gld met verscheiden huisjes op naam van S.V.Canonick.

(*Aant-I-66; SV-1988-7, 16; 1999-89; 2012-105; SVD-50-44; 54-39; 57-8; Zwart-74*),

3.

Claver/Claverblad

Brouwerij van Cornelis Jansz **Claver** alias Brouwer, +1610, later van zijn schoonzoon Cornelis Jansz **Vernim**, +1643, tussen St.Janstr en Dijk, leverde stinkend scheepsbier in 1599, buiten bedrijf in 1648 met klachten over instortingsgevaar. Dochter Maria Cornelis Vernim huwde met Allert Cornelisz Brouwer, eigenaar van Brouwerij de Zwaan/Witte Zwaan, achter het Stadhuis, zie aldaar. In 1657 is het huis Het Claverblad in de St.Janstr van Cornelis Jansz **Hoogland**, en er is een rekening voor zijn Brouwerij Klaverblad in 1658, van 120 gld, 18st. Nog in 1705 genoemd als een openliggend erf op de Dijk met huis en stalling uitkomende in St.Janstr van erfgenaam Nicolaas Hendriksz **Ris**. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van C.J. Vernim.

(*Adri-10; SV-1988-6, 8, 19; SVD-29-4; 48-75; 50-67; 54-27; 78-71; 80-19, 60*),

Doelen

Herberg, Meijnert Simonsz is herbergier in 1616. Nog genoemd in 1761. Waarschijnlijk werd hier de Nieuwe Doelen op het Spaans Leger bedoeld, zie aldaar. De Oude Doelen bevond zich in de Doelenstraat, waar later de RK-Jongenschool stond, en nu een kleuterschool.
(SVD-49-50; 57-121),

4.

Dolphijn

Brouwerij op de Haven, Kuipersdijk, tussen Klopperstr en Waaigat, brouwster Ael **Swaeroogh** in 1616, 1629. Verponding in 1630 was 200 gld op naam van Neeltjen **Swaeroogh**, +1638.
(SV-1988-8, 21; 1994-84; SVD-50-79; 57-71), nu een straat in Schepenwijk,

5.

Drie Cronen

Brouwerij van Feinto Pietersz in 1582, aan Vissersdijk Zz tussen Breedstr en Noorderhavendijk. Cornelis Jansz **Noordlandt** was eigenaar in 1637. Nog vermeld in 1691. Op de hoek van Westerstr en Peperstr stond ook een huis genaamd De 3 Croonen waar Burgmr Lucas Gerritsz inde 3Kroonen (**Croonenburg**) in woonde. Verponding in 1630 was 175 gld op naam van Agatha **Maelson**, +1682.
(SV-1988-7, 15; SVD-29-35; 48-21; 50-40),

6.

Drie Haringen

Brouwerij van Pieter Adriaensz **Fuys**, +1645, tussen St.Janstr en Dijk, met gevelsteen uit 1639, vermeld in 1601, en 1637, het pand in de St.Janstr bestaat nog. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van P.A.Fuys.
(SV-1988-20; SVD-50-67),

7.

Drie Sterren

Brouwerij van Mattheus Jansz Brouwer in 1613.
(SVD-57-48),

8.

Fles

Brouwerij van Pieter Jansz Wit in 1630, op Havenweg of Nieuwe Haven, met het Flessesteigertje ten oosten, Jan Jansz **van Loosen** ten westen, in de buurt van het Slijkwegje. Tot 1790 in bedrijf, Andries **Haak** was voor $\frac{1}{4}$ eigenaar, en liet het na aan zijn dochter Eva Willemina Haak gehuwd met Everhard Jansz **Pan** in 1753. In 1758 was Wouter Roelofsz **Blok**, +1798, Directeur, alsmede van De Star en De Swaan. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van P.J.Wits op de Zuiderhaven.
(Centen-141; SV-1988-21; SVD-11-20-2; 22-36 Jacob Wit inde Fles; 25-119, 120; 27-19 Wijbrich Jans inde Fles; 49-29; 50-74; 52-56, 59, 84, 85; 54-52; 57-124),

Galei

Herberg aan de Donkerstr, genoemd in 1672 en 1789, het straatje er achter heette dan ook Agter de Galei.
(Centen-328; Zwart-35, 79),

9.

Gekroonde Star/Star/Vergulde Star

Brouwerij, met logeabel woonhuis, met 2 naastgelegen pakhuizen, Bagijnestr Wz, naast stadsvaart, met een Register over 1619-42 in Steevast 1988. Andries **Haak** was $\frac{1}{4}$ eigenaar in 1753 en liet het na aan zijn dochter Eva Willemina Haak gehuwd met Everhard Jansz **Pan**. Wouter Roelofsz **Blok**, +1798, was er in 1758 Directeur, (alsmede van De Star en De Swaan). In 1796 staat deze Brouwerij met woonhuis te koop in de Oprechte Haarlemse Courant, de enige nog draaiende in de stad. Gesloten voor 1799 en waarschijnlijk al snel afgebroken. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van Pieter Pietersz **Hardebol**, +1655.
(SV-1988-10, 17; 1994-84; 2012-100; SVD-25-126; 29-90; 49-29; 52-45, 56, 59, 61, 84; 53-19; 54-52), nu een straat in Schepenwijk, Star.

10.

Gekroonde Valk

Brouwerij in 1765, vermeld in een erfenis rond Cornelis **Haak**, +1775, en Everhard Jansz **Pan**, +1794.
(SVD-52-85),

Gouden Wagen

Herberg vermeld in 1572.
(Brandt-143),

Groene Papegay

Herberg op Breedstr oz, waart Andries Jansz in 1552, en waart Dirk Alerts in 1581, en 1587. Volgens Centen waren er in 1572 omtrend de 50 personen in vergaderd. In 1635 is Allert Dirksz de waard, misschien de zoon van vorige. Nog gemeld in rekeningen in 1669 en 1671. In 1707 was Lucas Hartsuijker de eigenaar, verkocht aan Willem Denmeste in het volgende jaar voor 286 gld.
(Centen-346; SVD-27-23; 29-4; 47-3, 16; 57-7, 17),

Gulden Hoofd

Herberg, waart Claes Sijmsz in 1588.
(SVD-57-15),

Gulden Valk

Herberg, vermeld in 1634.
(SVD-29-116),

11.

Hanepoot

Brouwerij op hoek Oosterhaven en Hennegat, (zie gevelsteen in steeg van Breedstr 77). Brouwer is oa Jan Cornelisz **Leyen** in 1587, en Leyden Moer in 1586 (is dit Kenou Gerrits Croonenburg ?, wier opa Lucas de Brouwer van de Drie Croonen op de Noorderhavendijk was). Cornelis Albertsz **Brouwer** alias Cooman was er ook Brouwer in 1602, toen zijn dochter Anna met Hendrik Jansz van Loosen huwde. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van C.A.Brouwer.
(NL-1971-243; SV-1988-15; SVD-50-23, 24),

Hart zie Witte Hart/Hert.

Hel en 't Vagevier

Herberg gebouwd in 1527, of twee Herbergen, beiden op de Dijk tussen steegje Tussen Hel en Vagevuur en het Zuiderspui, die na het bouwen van de Stadsherberg op 't Eiland in 1596 volgens Brandt werden gesloopt. Brandt vermeld ook de bouw van een Herberg dwars tegenover de helling buiten de Zuiderpoort in 1549, wat waarschijnlijk de Stadsherberg op het Eiland is geweest, zie aldaar.
(Avocaat-17; Brandt-67, 94; SVD-50-31, 103; Zwart-69),

12.

Hoed

Brouwerij, vermeld in 1682 voor een Verponding schuld van 84 gld over 4 jaar van vice-Admiraal Thomas **Vlugh**, +1683.
(SVD-29-96),

13.

Hoek

Brouwerij, tussen St.Jacobs Burgwal en Oude Buishaven, nu St.Jacobstr, vermeld in 1594. Verponding van 1630 vermeld een Brouwerij van Jacob Claesz op de Tuinstr voor 150 gld.
(SV-1988-21, 50; SVD-50-78),

14.

Hulk met de Ster/Blauwe Hulk

Brouwerij, op Dijk 82, zie gevelsteen bovenin het pand. Siewert Simonsz **Blaeuhulck**, +1644, was eigenaar in 1615, Jan Simonsz **Blaeuhulck**, +1640, in 1630. In 1666 leverde de Brouwerij stinkend bier af, het pand bestaat nog. Jan Simonsz was Brouwer in de Blauwe Hulk in 1615, en in 1632 Siewert Simonsz Blaeuhulck in de Hulck met de Star. Verponding in 1630 was 225 gld op naam van J.S.Blaeuhulck.

(SV-1988-17; SVD-50-66; 57-56; 80-19),

15.

Keizerscroom

Brouwerij van Reyer Gerritsz **Keyserskint**, op Paktuinen, 2^e huis ten oosten van Slijkwegje, kwam tussen 1640 en '50 tot stand, brouwer Andries Buyck in 1680. Werde in 1704 te koop voor de sloop aangeboden. Zie de gevelsteen op Prinsenstr 12.

(SV-1988-10, 21, 22; SVD-57-125),

Klaverblad zie Claver/Claverblad.

Moriaenshoofd

Herberg, op Breedstr zuidend, waardin Marijtje Frans in 1567, en 1588, en waard Jan Hendriksz in 1569, nog vermeld in 1581. Richarus 't Hooft is later eigenaar.

(Brandt-160; SVD-29-15; 48-65, 72; 57-8, 15),

Munt van Westfriesland

Herberg, waardin P. Buyskes in 1713, ipv Albert **Haak**, +1713.

(SVD-54-30),

Nieuwe Doelen

Herberg en logement, Spaans Leger. Gebouwd als oefen- en vergader ruimte voor de jonge en nieuwe Schutters der stad in 1555. Al snel werd hij aangemerkt als Herberg, en is dat nog heel lang gebleven. Jan Jansz Slecht huurt de Stads Doelen voor 325 gld in 1661.

(Brandt-103; Aant-III-76; SVD-26-58; 50-48, 101; WF-ON-1994-27),

Nieuwe Stadhuis van Amsterdam

Herberg, Breedstr, Hospita Diewertje Lastdrager in 1711.

(SVD-52-46),

Nieuwe Stadhuis van Enkhuizen

Herberg, Westeinde, herbergier Sipke Cornelisz 1691, Cornelis Thijsz Gras 1697, hospita Guurtje Gerrits 1694.

(SVD-57-92, 94, 99),

16.

Noordlandts Brouwerij

Brouwerij van Cornelis Jansz **Noordlandt**, op Dijk 70, later eigenaar van de Drie Cronen op Noorderhavendijk in 1637, zie aldaar. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van C.J. Noordland, +1640.

(SV-1988-18; SVD-50-67),

Oost Indische Toorn ook Engelse Toren

Herberg, aan de Bocht, castelijn Herman **Veldman** in 1749, ook vermeld in 1640 en 1755. In 1773 had Fredrik Jacobsz de Goede de herberg gekocht om zich er te stabiliseren. Gebouwd rond 1400, en afgebroken rond 1830.

(Aant-III-76; SVD-41-47, 90; 47-115; 52-52; Zwart-139),

Oude Doelen

Stads Doelenhuis voor oefening en vergadering van de Schutters der stad, gebouwd in 1555 samen met de Nieuwe Doelen op het Spaans Leger, ter vervanging van de Latijnse School. Lag aan de oostkant van de Doelenstraat, toen ook Oude Doelen genoemd, ongeveer waar later de RK-jongenschool zou komen. Willem Jansz huurt de Stads Oude Doelen in 1630 voor 70 gld.

(Aant-III-76; Brandt-94, 103, 107; SVD-50-63, 65, 101; WF-ON-1994-27),

Papegay zie Groene Papegay.

Paradijs

Herberg, aan de Breedstr wz, waart Quikkelsz in 1572, waart Willem Bartoltsz in 1586, nog vermeld in 1594.

(Brandt-144; SVD-29-20; 57-10; Zwart-69),

Romen

Herberg, buiten Westerpoort waar Romen uithangt, 1645.

(Centen-97),

17?.

Roode Paard,

Brouwerij van Simon Volkertsz Canonick ?, ofwel Canonicks Brouwerij ?, zie aldaar.

(SV-1988-50; Zwart-74),

Roskam

Herberg, Nieuwe Westerstr nz, naast Koepoort, vermeld in 1794, tegenwoordig Hotel de Koepoort.

(SVD-49-68; WF-ON-1982-33),

Stads Doelen zie Nieuwe Doelen.

Stads Herberg

Herberg buiten de Koepoort in 1705.

(SVD-57-107),

Stads Herberg

Herberg op Eiland, gelegen aan de Suiderhaven, buiten de Blauwe Poort, gebouwd in 1549 door de Stad en te huur aangeboden, waart Volkert Segersz Dogger in 1628, nog vermeld in 1661, en 1771. Verponding in 1642 huurt Claes Cornelis Nelepiet het Stads-huis op't eiland voor 135 gld. Ook in 1744 staat de Stadsherberg genaamd 't Eijland te huur, aan de meestbiedende, zegget voort.

(Aant-III-76; Brandt-94; SVD-24-114, 120; 26/58; 50-25, 101; 57-70; Zwart-37, 68),

Star of Ster zie Gekroonde Star.

18.

St.Clara Klooster Brouwerij

Het Barrenvoets- of St.Claraklooster had zijn eigen Brouwerij, rond 1750 opgeheven,

(Suus-206),

19.

St.Joseph

Brouwerij achter de kleine kamer van het Augustiner convent, vermeld in 1585.

(SV-1988-6),

Swaan zie Witte Zwaan.

Swarte Cat

Herberg, waert Herman Claesz in 1587.

(SVD-57-16),

Texel

Herberg, hospita Trijntje Jans in 1689, wed v Kapitein Willem **Veldmuijs**.

(SVD-57-91),

Toelast

Herberg, alwaar gevolmachtigden de Hopluiden opriepen in 1572.
(*Centen-334, 366*),

20.

Trompet

Brouwerij, in midden Bagijnestr Oz, verkocht in 1607, buiten bedrijf in 1773, Gerrit Jacobsz **Brouwer** alias Trompet, +1629En, was eigenaar met 3 kleine huizen. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van Gerrit Jansz Trompet en Jantjen Jacobs.
(*Aant-I-66; SV-1988-17; 1994-84; SVD-50-64*), nu een straat in Schepenwijk,

Valk

Herberg de Gekroonde Valk ?, zie aldaar, Freek in dije Falck heeft een graf in de Westerkerk-Zuidkap in 1575, en in 1658 is Gosse Montanus 6 gld en 17 stuivers schuldig in de Valk voor wijn.
(*SVD-29-4; 30-66*),

Veldkroeg

Bij Oude Gouwsboom, in 1737 en 1749 vermeld.
(*SVD-27-32; 29-25*),

Vergulden Buijs/Gulden Buijs

Herberg, waart Harmen Jansz in 1584, maar al in 1587 is Willem Jacobsz er de waart, terwijl in 1614 Jacob Sjoertsz er Herbergier in is.
(*SVD-57-16, 53*),

Vergulden Hoofd

Herberg, vermeld in 1658.
(*SVD-47-27*),

21.

Vergulden Kalf

Brouwerij en Herberg van Pieter **Proost**, +voor 1586, Brouwer en Waart in 1575 en 1577, op hoek HJ.Schimmelstr en Dijk, in 1593 van zijn zoon Waligh Pietersz Proost, +1603, en van zijn zoon Pieter Waligsz Proost, +1642, en zijn broer Jacob Waligsz Proost, +1636. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van Jacob Walichsz op het Molenpad (HJ.Schimmelstr).
(*Aant-I-66; SV-1988-7, 21; SVD-47-5; 48-31, 108; 50-32*),

Vergulden Schulp

Herberg, waart Cornelis Jansz Broumondts in 1598.
(*SVD-57-17*),

22.

Vestermans Brouwerij

Brouwerij van Hero Allertsz Brouwer alias **Vesterman**, +1612, Venedie Wz. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van erfgr. Hero Allertsz.
(*SV-1988-7, 18; SVD-50-66*),

Vianen

Herberg in het Westeinde.
(*Zwart-99*),

23.

Vijfhoek

Brouwerij van Seracles Jacobsz, +1630, op Dijk 72, genoemd in 1646, 1764, en 1777, in 1765 reeds gesloten, zie gevelsteen boven de deur, het pand bestaat nog.
(*SV-1988-18; SVD-52-56, 84, 85; 54-52*),

Wapen van Staveren

Herberg, Jelle Pouwelsz waard in 1618.

(WF-ON-1980-29),

Wildeman

Herberg, Taecke Galema herbergier in 1610.

(SVD-57-39),

24.

Witte Hart/Hert

Brouwerij tussen Westerstr 85 en Harpstr. Volgens Brandt de oudste Brouwerij van de stad, van vóór 1560, buiten die van het Ursula convent dan, welke al op blz 57 in 1513 vermeld werd. Geertmoer Luitjes kocht het huis 't Zout Eylandt met achter gelegen Brouwerij het Witte Hert in 1569, maar in 1740 is de Brouwerij buiten gebruik. Brouwers komen voor als Claes **Pietersz** in 1631-38, Pieter Andriesz **van Vossen** en later zijn weduwe Teunisje Claasdr in 1657, Andries **Haak** in 1715, welke het in 1753 aan zijn dochter Eva Willemina Haak gehuwd met Everhart Jansz **Pan** naliet. Het pand in de Harpstr bestaat nog. En in de Westerstraat is het steegje 't Soute Eijlandt nog te herkennen tussen de twee huizen, maar nu met een houten poort afgesloten. Verponding in 1630 was 160 gld op naam van Claes Pietersz, +1650.

(*Bloys-III-49; Boer-12; Brandt-120; SV-1988-16; 1994-84; SVD-50-63; 52-57, 59; 6-26; 53-30, 52; 57-124; Suus-88, 97; Zwart-75*), nu een straat in Schepenwijk.

25.

Witte Hulk

Brouwerij, gebouwd door Jacob Volkertsz **Brouwer** in 1560, Nieuwe Haven nz, nu Dijk 76 op de plaats van de Poort van Cleve. Cornelis Jansz Noordlandt was eigenaar in 1625, Grietje Fredriks staat in de Verponding als eigenaresse in 1630 voor 250 gld, Geermoer in 1639, ondeugdelijk bier op een schip in 1666, Dirk Tjallis doet afstand van de Brouwerij van Maria Koster in 1716, Gerrit Jansz **Coning** werd nieuwe eigenaar in 1716, gehuwd in 1705 met Fijtje Proost, in 1823 werd bij verkoop de naam veranderd in Brouwerij De Buis, tot na een verbouwing de Poort van Cleve zijn deuren opent in 1881, zie ook onder Brouwerij de Buis.

(*Brandt-120; SV-1988-7, 17; 2013-40; 2014-71; SVD-50-67*),

26.

Witte Zwaan/de Swaan

Brouwerij, op Bierkaai/Oosterhaven, tussen Langebrugsteeg en agtergangh Stadhuis, 1687, 1777, maar stond in 1591 nog op Noorderspui. Allert Cornelisz **Brouwer**, +1654, was eigenaar in 1630, hij was gehuwd met Maria Cornelis Vernim, dochter van Cornelis Jans Vernim, de Brouwer in het Claverblad, zie aldaar, Andries **Haak** was ¼ eigenaar in 1753 en liet het na aan zijn dochter Eva Willemina Haak gehuwd met Everhard Jansz **Pan**. In 1758 was Wouter Roelofs **Blok**, +1798, Directeur, alsmede van De Star en De Swaan. Verponding in 1630 was 250 gld op naam van A.C.Brouwer.

Volgens WF-ON-1980-30 is Allert Cornelisz (Brouwer) de brouwer van de Buijs in 1624-25.

(*SV-1988-12, 15; 1998-78; SVD-47-46; 49-29, 86; 50-24; 52-56, 59, 84, 85; 54-52; WF-ON-1980-30*),

--

Hier nog enkele losse vondsten van of over Brouwerijen die ik verder niet plaatsen kan:

Meister Garbrand die Brouwer, en Gerbijn Reijnersz ?, 1558, (SVD-48-50),

Jacob/Gijsbert van **Berensteyn**, *17-12-1553Haarlem, +6-9-1616En Zn-131, Haringkoopman en Reder, eigenaar Brouwerij en ververij, Schepen 1603, Bewindh OIC 1602, (SVD-50-25), De Brouwer van Haarlem, Bolwerk, 1630, (50-43),

Brouwerij van Jacob Claesz, Tuinstr, 1630, (de Hoek ?), (50-78),

Jan Cornelis Leyen, schuldig Wiebrich, Cornelis, Gerrit, Olfert en Herman, zijne kinderen geproc bij Kenu Gerrits, 1 losrente van 33-5, van fl 535, zijn huis en Brouwerij deurgaen st e l a N. zijde van Nieuwe Haven, belent met Pieter Maertsz westzijde, en Allert Arendsz (de Vries ?) oostzijde, 16-11-1597, (57-12),

--

LIJST MET AFKORTINGEN VAN GEBRUIKTE LITERATUUR:

- Aant = Douwe Brouwer: Enkhuizen, Aantekeningen uit het verleden, 3 delen, 1946/49.
Adri = Adriaan Fredriksz Westphalen, stamboom kladboekje, ca 1680, NH-Archief, Haarlem, toeg-176, inv-1075, copie in Hoorn WFA, toeg-0216, inv-1065.
Avocaat = Avocaat: Historie van den Oorspronck, Fundatie ende Voortganck der seer Vermaerder Zee ende Koopstadt Enchuysen, 1660, opnieuw door Oud Enkhuizen 1984.
Bloys = P.C. Bloys van Treslong Prins en J. Belonje: Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden in en uit de Kerken der Provincie Noord-Holland, 5 delen, 1927.
Boer = W.H. de Boer: Sint Gommer en Sint Pancras, Klooster, Kerk en Klerus in Enkhuizen, 1988.
Brandt = Geeraerd Brandt: Historie der zeer Vermaerde Zee- ende Koopstad Enkhuizen, 1747.
Brandt-WK = Brandt's Wapenkaarten 1665, 1666 en 1678.
CBG = Centraal Bureau voor Genealogie, jaarboeken,
Centen = Sebastiaan Centen: Vervolg op Brandts Historie van Enkhuizen, 1747.
NL = Nederlandsche Leeuw, jaarboeken.
SV = Steevast; jaarboeken van Oud Enkhuizen.
Suus = Suus Messchaert-Heering: Van Koopmanstraat tot Nieuwmarktspijp, 2001.
SVD = Semeyns de Vries van Doesburgh; boeken uit familiearchief in NH-Archief Haarlem.
WF-ON = West-Frieslands Oud en Nieuw; jaarboeken.
Zwart = P.A.M. Zwart: Tussen Hel en Vagevuur, historisch-topografisch handboek van Enkhuizen, 1986.

--

Thijs Postma, © 13-5-2018.